

صنعت نفت از زمان روی کار آمدن سارکوزی در فرانسه احساس کرده‌اند، جلوگیری شدید دولت فرانسه از فروش کالاهای صنعتی و هرگونه دانش فنی بوده که بتواند منجر به پیشرفت پروژه‌های نفت و گاز ایران گردد. فشارها بر شرکت‌های فرانسوی در شرایطی صورت می‌گیرد که همین شرکت‌ها در زمان حضور ژاک شیراک رییس‌جمهور سابق فرانسه،

آمریکا و فشار بر مثلث چین، هند و روسیه

قصه نعل و میخ

نزدیک به ۸۰ میلیون دلار از کالاهای مورد نیاز پروژه‌های نفت و گاز ایران را تأمین کرده بودند. در نتیجه باید گفت که چنین تلاش‌هایی برای متقاعد کردن بانک‌های بین‌المللی و شرکت‌های نفتی برای خروج از ایران، می‌تواند تهدیدی برای پروژه‌های ایران جهت توسعه میادین نفت و گاز باشد. ■

ارتباط با پکن در اختیار داشته و هر وقت که بخواهند می‌توانند آنها را در بازی‌های دیپلماتیک خود به روی میز تصمیم‌گیری بگذارند و این همان لحظه‌ای است که چین به شدت از آن واهمه دارد. هند نیز همانند چین گام‌های بلندی را برای دستیابی به منابع بلندمدت و تضمین شده انرژی برداشته و در همین راستا این دو کشور نگاه استراتژیکی به منابع انرژی ایران داشته‌اند که تحریم خرید نفت ایران بزرگترین شوک به اقتصاد این دو کشور خواهد بود. ایران از دیدگاه چین و هند دارای فرصت‌های چشمگیر و ارزشمند انرژی است و قراردادهای میلیاردری چین با ایران و پروژه خط لوله گاز ایران به هند نیز در همین راستا صورت گرفته است.

رفیق شفیق

موقعیت استراتژیکی ایران، تمایل این کشور به قراردادهای بلندمدت انرژی به منظور توسعه صنعت انرژی داخلی و ناتوانی شرکت‌های بزرگ نفتی آمریکایی برای حضور در پروژه‌های نفت و گاز ایران - به علت تحریم ایران از سوی آمریکا - موجب شده است ایران به "رفیق شفیق" شرکت‌های هندی و چینی تبدیل شود. با این وجود، به نظر می‌رسد این دو کشور به بهانه فشارهای وارده از سوی آمریکا هنگامی که سر میز معامله و گفت‌وگو با ایران می‌نشینند، سعی دارند به نوعی از شرایط موجود سوء استفاده کنند و برای انعقاد قرارداد با ایران، خواستار ارزان‌فروشی نفت و گاز از سوی تهران و یا وارد کردن بندهای منفعت طلبانه‌ای به متون قرارداد شوند. این همان چیزی است که با نگاهی به پیش‌شرط‌های جدید هند برای حضور در قرارداد خط لوله صلح، به خوبی می‌توان شاهد آن بود.

در مورد روسیه نیز باید گفت که این کشور به مدد قیمت‌های بالای نفت و گاز و تسلط یکجانبه‌ای که برای تأمین انرژی مورد نیاز اروپا در اختیار دارد، تمایلی برای رونق گرفتن صنعت نفت و گاز ایران ندارد. سران کاخ کرملین می‌دانند که ایران بعد از روسیه، دومین ذخایر گازی دنیا را در اختیار دارد و می‌تواند در صورت ورود اروپا به بازار ایران به رقیبی جدی برای کشورشان در زمینه صادرات گاز تبدیل شود. به همین علت، سران این کشور هر وقت که بحثی در خصوص تأمین گاز اروپا از ایران یا عبور خط لوله‌ای از این کشور، به صورت جدی مطرح می‌شود با کارشکنی‌ها و دادن پیشنهادات مشابه سعی می‌کنند که مانع از تبدیل شدن تهران به رقیبی جدی در زمینه صادرات انرژی شوند. این در حالی است که روسیه نشان داده که شریک قابل اعتمادی برای اروپا در زمینه انرژی نیست. در ماجرای قطع صادرات گاز این کشور به اروپا، کشورهای اروپایی نیز فهمیده‌اند که در اتکای صرف به منابع انرژی روسیه اشتباه کرده‌اند و اکنون به دنبال منابع جایگزین و رقیب برای روسیه می‌گردند. ■

برای چین و هند حفظ روابط با آمریکا از اهمیت بالایی برخوردار است، حتی اگر بوی خوش نفت ایران مدهوششان کرده باشد. از سوی دیگر، روس‌ها قابل اعتماد طرفین نیستند.



ایالات متحد آمریکا می‌داند که برای هرگونه اقدام وسیع علیه صنعت نفت ایران، باید از حمایت چین و روسیه برخوردار باشد. کارشناسان بازار جهانی انرژی بر این باورند که چین به عنوان عضو دائم شورای امنیت و دارنده حق وتو که به شدت نیازمند نفت خاورمیانه و ایران است، هرگونه قطعنامه علیه صنعت نفت ایران را وتو و یا بسیار تضعیف خواهد کرد. با توجه به این که ارزش مبادلات تجاری ایران و چین در ۱۵ سال گذشته ۵۰ برابر شده است، منافع تجاری چین در ایران و نیاز آن کشور به منابع انرژی، آن را بر سر دو راهی در مورد تحریم اقتصادی برنامه هسته‌ای ایران قرار داده است. چین، هم‌اکنون باید میان نیازش به انرژی ایران و خواستش برای ایفای نقش در عرصه سیاست بین‌الملل توازن ایجاد کند و اکنون مسأله هسته‌ای، منافع گسترده تجاری چین در ایران را تحت تأثیر قرار داده است.

چین در هر شرایطی نمی‌خواهد روابط تجاری و اقتصادی خود را با ایران که با محوریت عرضه انرژی از سوی ایران شکل گرفته از دست بدهد. با این وجود، برای چین، حفظ روابط اقتصادی و سیاسی با آمریکا در اولویت است. هرچند که چین اساساً با اعمال تحریم‌های اقتصادی علیه ایران مخالف است و آن را ابزار مناسبی برای اعمال فشار بر تهران نمی‌داند، اما به باور عده‌ای دیگر از کارشناسان، وتو کردن قطعنامه تحریم ایران توسط چین، مورد بحث است و برای پکن، تحریم سومین تأمین‌کننده نفت آن کشور، بعد از آنگولا و عربستان، یک تصمیم دشوار است. مقامات چینی می‌دانند که تحریم نفتی ایران مخاطرات و پیامدهای متعددی برای اقتصاد آنها به دنبال خواهد داشت و تأثیر آن بر بازار نفت، بیشترین خطرات را برای آینده انرژی این کشور رقم خواهد زد، که تشدید رقابت برای دستیابی به منابع جدید نفتی از جمله آنها خواهد بود. در واقع، سران پکن هرچند همانند سران سایر کشورهای گروه ۵+۱ خواستار شفافیت بیشتر تهران در زمینه برنامه‌های